

Forskerforbundet ved Høgskolen i Buskerud
v/leder Knut Bratlie
Serviceboks 6
3504 Hønefoss

Hønefoss 03.02.2004

UFD		
10 FEB. 2004		
200307611	161	50

Utdannings- og
forskningsdepartementet,
Postboks 8119 Dep., 0032 Oslo

Forslag til ny lov om universiteter og høyskoler (Ryssdaluutvalgets utredning)

Forskerforbundet ved Høgskolen i Buskerud (HIBU) ønsker å avgi følgende uttalelse til Ryssdaluutvalgets utredning:

Prinsippielt

Forskerforbundet ved HIBU mener det er viktig at universiteter og høyskoler har en utstrakt grad av uavhengighet og selvstyre. Ledelse av slike kompetanseinstitusjoner bør etter vår oppfatning ha sterk forankring i institusjonenes egne fagmiljøer og ha spesielt god innsikt i institusjonenes faglige virksomhet. For å kunne ivareta hensynet til forskningens frihet og for å kunne ha en kritisk funksjon i samfunnet bør institusjonene i stor grad være uavhengige av så vel staten som av private institusjoner. For å kunne ivareta dette, bør styring og ledelse ivaretas av personer som forstår institusjonenes særpreg. Når det gjelder finansiering, bør statens innsats ikke svekkes. En økt avhengighet av eksterne finansieringskilder og ulike typer markedskrefter vil kunne svekke institusjonenes autonomi.

Forskerforbundet ved HIBU kan ikke se at forslaget om endret tilknytningsform til staten vil løse de utfordringer som institusjonene i dag står overfor. Forslaget vil heller ikke gjøre institusjonene bedre i stand til å oppfylle sine samfunnsforpliktelser.

Forskerforbundet ved HIBU vil peke på at universitets- og høyskoleloven allerede har gitt institusjonene en betydelig grad av autonomi og stor grad av valgfrihet. Denne friheten har institusjonene også benyttet seg av. Det gjelder blant annet adgangen til å fastsette ulik intern organisasjons- og styringsstruktur ved institusjonene. Det samme gjelder adgangen til å opprette/nedlegge fag på bachelornivå. Systemet med nettobudsjettering har også gitt institusjonene frihet til å forvalte tildelte midler ut fra institusjonenes særlige behov. Finansieringsordningen har dessuten i større grad blitt resultatbasert. Resultatet av disse endringene vil en ikke kunne vurdere før om noen år.

Det er etter Forskerforbundet ved HIBU sitt syn ikke riktig, slik flertallet i utvalget hevder, at universitetene og høyskolene i Norge er lite fleksible og omstillingsdyktige. Institusjonene har i løpet av de siste tiårene vært gjennom en serie med omstillinger. Studenttilstrømningen har økt kraftig og tallet på høyskoler er redusert gjennom sammenslåinger. Kvalitetsreformen med endringer i studietilbud, undervisnings- og evalueringsformer og i intern organisasjonsstruktur har også endret mye. Nåværende tilknytningsform har etter vårt syn ikke vært noe hinder for dette. Endringene har imidlertid ført til mye uro i blant de ansatte og

gjort at fokus i for liten grad er blitt satt på studentene og deres behov og på forskningen. Forskerforbundet ved HIBU ser det derfor som viktig at de endringene som er iverksatt får tid til å virke. Det er også viktig at endringene blir evaluert. Hvis det skjer for mange endringer på en gang, er vi redd for at viktige endringer som kvalitetsreformen ikke blir gjennomført annet enn på papiret.

Konklusjon på uttalelsen:

1. Forskerforbundet ved HIBU ønsker å beholde dagens tilknytningsform til staten. Det innebærer at nåværende universitets- og høyskolelov beholdes og at universitetene og høyskolene fortsetter som forvaltningsorgan med de fullmakter som loven gir. Institusjonene bør fortsatt ha frihet til å bestemme sin indre organisering; styrings- og ledelsesfunksjoner. Det gjelder blant annet hvordan styret skal sammensettes og hvem som skal være styreleder og dennes rolle. Det samme gjelder rektors funksjon. En framgangsmåte for rekruttering av nye styremedlemmer (selvrekruttering) er etter vårt syn en meget uheldig og uakseptabel ordning. Forskerforbundet kan ikke se at det er noe i veien for at universitets- og høyskoleloven også omfatter de private høyskolene, men at disse innpasses i loven ut fra sitt særpreg og innen rammen av en helhetlig og langsiktig tenkning om norsk høyere utdannings- og forskningspolitikk
2. Flertallets forslag om å gjøre høyskoler og universiteter til selveiende institusjoner vil skape en rekke problemer som i dag er juridisk uavklart. En slik endring vil dessuten bety en vesentlig svekkelse av de ansattes stillingsvern og berøre deres pensjonsrettigheter. Dette vil naturlig nok føre til sterk uro blant de ansatte og svekke mulighetene for en reell gjennomføring av kvalitetsreformen. Denne reformen er helt avhengig av personalets innsats og vilje til å stå på.
3. Offentlig utdanning bør etter Forskerforbundets syn fortsatt være gratis for studentene. Dette sikrer at rett til utdanning blir en rett for alle uansett egen eller foreldres økonomi. Prinsippet bør derfor være klart nedfelt i loven. Dette prinsippet hindrer ikke at institusjonene selv får ansvar for å skaffe midler til delfinansiering av virksomheten, slik som i dag.
4. En omlegging av tilknytningsform til staten vil kreve betydelige økonomiske og administrative ressurser i omstillingsperioden. Disse resursene bør i stedet brukes til å bedre kvaliteten på undervisningen og forskningen.

Knut Bratlie
Leder Forskerforbundet ved HIBU